

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (deveto vijeće)

28. studenoga 2019.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Borba protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama – Direktiva 2000/35/EZ – Članak 1. i članak 6. stavak 3. – Područje primjene – Nacionalni propisi – Poslovne transakcije koje se financiraju iz strukturnih fondova i Kohezijskog fonda Europske unije – Isključenost”

U predmetu C-722/18,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Sąd Okręgowy w Warszawie, XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy (Okružni sud u Varšavi, XXIII. odjel za žalbe u gospodarskim stvarima, Poljska), odlukom od 29. listopada 2018., koju je Sud zaprimio 19. studenoga 2018., u postupku

KROL – Zakład Robót Wodno-Kanalizacyjnych sp. z o.o., sp.k.

protiv

Porr Polska Construction S. A.,

SUD (deveto vijeće),

u sastavu: D. Šváby, u svojstvu predsjednika vijeća, K. Jürimäe i N. Piçarra (izvjestitelj), suci,

nezavisni odvjetnik: E. Tanchev,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za poljsku vladu, B. Majczyna, u svojstvu agenta,
- za Europsku komisiju, K. Mifsud-Bonnici i M. Rynkowski, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: poljski

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje uvodnih izjava 13., 20. i 22. Direktive 2000/35/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. lipnja 2000. o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama (SL 2000., L 200, str. 35.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 3., str. 3.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između društava KROL – Zakład Robót Wodno-Kanalizacyjnych sp. z o.o., sp.k. (u daljnjem tekstu: KROL) i Porr Polska Construction S. A. (u daljnjem tekstu: Porr) u vezi s plaćanjem potonjeg društva zakonskih zatezних kamata prvonavedenom društvu, a koje se odnose na naknadu za radove koje je na temelju ugovora sklopljenog između ta dva društva izvršilo društvo KROL.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 U uvodnim izjavama 9., 10., 13., 16., 20. i 22. Direktive 2000/35 navedeno je:
 - „(9) Razlike u pravilima glede plaćanja i praksa u državama članicama predstavljaju prepreku ispravnom funkcioniranju unutarnjeg tržišta.
 - (10) Ovakva situacija ima za posljedicu značajno ograničavanje poslovanja između država članica. Ovo je u suprotnosti s člankom [18. UFEU-a], budući da bi poduzetnici morali biti u mogućnosti trgovati na cijelom unutarnjem tržištu pod uvjetima koji osiguravaju da prekogranične transakcije nisu rizičnije od domaće prodaje. Ako se pravila koja se primjenjuju na domaće i prekogranične transakcije značajno razlikuju, može doći do poremećaja tržišnog natjecanja.
 - [...]
 - (13) Ova se Direktiva odnosi samo na plaćanja koja se [izvršavaju kao naknada za poslovne transakcije] i ne uređuje poslovanje s potrošačima niti kamate u vezi s drugim plaćanjima, na primjer plaćanja u vezi sa zakonodavstvom o čekovima i mjenicama, plaćanja radi naknade štete uključujući plaćanja od strane osiguravajućih društava.
 - [...]
 - (16) [Kašnjenje u plaćanju] predstavlja povredu ugovora, što dužnicima u većini država članica zbog niskih kamatnih stopa za kašnjenje s plaćanjem i/ili sporih postupaka naknade predstavlja financijsku korist. Potrebna je odlučna promjena, uključivši naknadu time nastalih troškova vjerovnicima, kako bi se obrnuo taj trend i osiguralo da su posljedice kašnjenja s plaćanjem takve da odvrćaju od kašnjenja.
 - [...]
 - (20) Posljedice kašnjenja s plaćanjem mogu biti učinkovite samo ako ih prati postupak za naknadu koji je brz i učinkovit za vjerovnika. U skladu s načelom zabrane diskriminacije sadržanim u članku [18. UFEU-a], ti postupci moraju biti dostupni svim vjerovnicima koji imaju poslovni nastan u Zajednici.

[...]

- (22) Ovom se Direktivom želi urediti sva poslovanja bez obzira odvijaju li se između privatnih ili javnih poduzetnika, odnosno između poduzetnika i javnih tijela uzimajući u obzir činjenicu da posljednji obavljaju znatan dio plaćanja poduzetnicima. Zbog toga je potrebno također urediti sva poslovanja između glavnih ugovaratelja i njihovih dobavljača i podugovaratelja.”
- 4 U skladu s člankom 1. Direktive 2000/35 naslovljenim „Područje primjene”:
„Ova se Direktiva primjenjuje na sva plaćanja [koja se izvršavaju kao naknada za poslovne transakcije].”
- 5 U članku 2. točki 1. prvom podstavku te direktive pojam „[poslovna transakcija]” definira se kao „transakcija između poduzetnika, odnosno između poduzetnika i javnih tijela koja rezultira isporukom robe ili pružanjem usluga za naknadu;”
- 6 Članak 6. stavak 3. navedene direktive glasi kako slijedi:
„Prilikom prenošenja ove Direktive u svoje nacionalno zakonodavstvo, države članice mogu isključiti iz primjene sljedeće:
(a) dugove koji su predmet postupaka u slučaju insolventnosti koji se vode protiv dužnika;
(b) ugovore koji su zaključeni prije 8. kolovoza 2002.; i
(c) potraživanja kamata, manja od 5 EUR.”
- 7 Direktiva 2000/35 stavljena je izvan snage Direktivom 2011/7/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama (SL 2011., L 48, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 2., str. 200.) s učinkom od 16. ožujka 2013. na temelju njezina članka 13. prvog stavka.
- 8 Člankom 12. stavkom 4. Direktive 2011/7 predviđa se:
„Prilikom prenošenja Direktive države članice odlučuju hoće li isključiti ugovore sklopljene prije 16. ožujka 2013.”
- 9 U skladu s člankom 13. prvim podstavkom drugom rečenicom te direktive, Direktiva 2000/35 nastavlja se primjenjivati na ugovore sklopljene prije 16. ožujka 2013., na koje se Direktiva 2011/7 ne primjenjuje na temelju njezina članka 12. stavka 4.

Poljsko pravo

- 10 Direktiva 2000/35 prenesena je u poljsko pravo ustawom o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Zakon o rokovima plaćanja u poslovnim transakcijama) od 12. lipnja 2003. (Dz. U. iz 2003., br. 139, poz. 1323) (u daljnjem tekstu: Zakon od 12. lipnja 2003.), koji je stupio na snagu 1. siječnja 2004.
- 11 U skladu s člankom 4. točkom 3. podtočkom (c) tog zakona on se ne primjenjuje na:
„ugovore koji za predmet imaju isporuku robe ili pružanje usluga uz naknadu koji su u cijelosti ili djelomično financirani iz sredstava:
[...]
(c) strukturnih fondova i Kohezijskog fonda Europske unije.”

- 12 Zakonom od 8. ožujka 2013. (Dz. U. iz 2013., poz. 403) kojim se prenosi Direktiva 2011/7 stavljen je izvan snage Zakon od 12. lipnja 2003. s učinkom od 28. travnja 2013. On ne sadržava odredbe kojima se iz njegova područja primjene isključuju poslovne transakcije koje se financiraju iz strukturnih fondova ili Kohezijskog fonda Europske unije.
- 13 Na temelju članka 15. tog zakona, poslovne transakcije zaključene prije 28. travnja 2013. uređene su odredbama Zakona od 12. lipnja 2003.

Glavni postupak i prethodno pitanje

- 14 Državna riznica je, kao naručitelj projekta, na temelju ugovora sklopljenog 10. kolovoza 2009. za izgradnju ceste zadužila društvo Teerag-Asdag Polska, koje se nakon toga spojilo s društvom Porr. Izvršenje tog ugovora djelomično je financirano iz sredstava Kohezijskog fonda Unije na temelju ugovora o sufinanciranju projekta.
- 15 Društvo Porr je ugovorom sklopljenim 9. rujna 2009. društvu KROL povjerilo izvršenje dijela građevinskih radova.
- 16 Društvo Porr trebalo je plaćati naknadu na temelju računa koje je društvo KROL izdavalo kako su navedeni radovi napredovali.
- 17 Društvo KROL je društvu Porr 3. rujna 2014., nakon što mu je dostavilo račune radi naplate naknade za izvršene radove, poslalo obračun kamata koje je trebalo podmiriti i, dva dana kasnije, opomenu za plaćanje zakonskih zatezних kamata u roku od sedam dana od njezina primitka.
- 18 Budući da tom zahtjevu nije bilo udovoljeno, društvo KROL pokrenulo je postupak pred Sądom Rejonowy dla m. st. Warszawy (Općinski sud u Varšavi, Poljska). Taj sud je presudom od 25. rujna 2017. odbio tužbu društva KROL za isplatu navedenih zatezних kamata s obrazloženjem da su usluge koje je ono trebalo pružiti bile sastavni dio projekta sufinanciranog iz Kohezijskog fonda Unije, koji je stoga bio isključen iz područja primjene Zakona od 12. lipnja 2003.
- 19 Društvo KROL uložilo je žalbu protiv te presude Sądu Okręgowy w Warszawie, XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy (Okružni sud u Varšavi, XXIII. odjel za žalbe u gospodarskim stvarima, Poljska). Taj sud dvoji o usklađenosti Zakona od 12. lipnja 2003. s Direktivom 2000/35 jer se njime iz njegova područja primjene isključuju poslovne transakcije koje u cijelosti ili djelomično uključuju financiranje iz sredstava strukturnih fondova ili Kohezijskog fonda Unije.
- 20 U tom pogledu sud koji je uputio zahtjev primjećuje da Direktiva 2000/35 ne razlikuje poslovne transakcije ovisno o podrijetlu financijskih sredstava koja čine njihov izvor financiranja te ne predviđa različito postupanje za transakcije koje se financiraju iz strukturnih fondova Unije. Taj sud dodaje da se isključenjem tih transakcija iz područja primjene Zakona od 12. lipnja 2003. može dovesti u pitanje cilj borbe protiv kašnjenja u plaćanju na unutarnjem tržištu koji se nastoji postići Direktivom 2000/35. Naposljetku, sud koji je uputio zahtjev istaknuo je da na datum sklapanja ugovora društvo KROL nije imalo saznanja o tome da će ga se dijelom financirati iz Kohezijskog fonda Unije i da se u svakom slučaju taj ugovor o sufinanciranju nije odnosio na ugovor sklopljen između društava KROL i Porr.

- 21 U tim je okolnostima Sąd Okręgowy w Warszawie, XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy (Okružni sud u Varšavi, XXIII. odjel za žalbe u gospodarskim stvarima) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Je li u skladu s pravom Unije, posebice uvodnim izjavama 13., 20. i 22. Direktive 2000/35 [...] i člankom 18. UFEU-a, kojim je izraženo načelo nediskriminacije, dopuštena mogućnost isključenja naknade za kašnjenje u plaćanju u financijskim transakcijama koje se u cijelosti ili djelomično financiraju sredstvima iz strukturnih fondova i Kohezijskog fonda Europske unije, što proizlazi iz članka 4. točke 3. podtočke (c) [Zakona od 12. lipnja 2003.]?”

O prethodnom pitanju

Dopuštenost zahtjeva za prethodnu odluku

- 22 Poljska vlada je nakon podnošenja predmetnog zahtjeva za prethodnu odluku obavijestila da je Zakon od 12. lipnja 2003., kojim je bila isključena naknada za kašnjenje u plaćanju kada je riječ o poslovnim transakcijama koje se u cijelosti ili djelomično financiraju sredstvima iz strukturnih fondova i Kohezijskog fonda Europske unije, stavljen izvan snage Zakonom od 8. ožujka 2013. kojim se takvo isključenje više ne predviđa.
- 23 U tim okolnostima na Sudu je da provjeri treba li odgovoriti na postavljeno pitanje (vidjeti u tom smislu presudu od 15. srpnja 2004., Lenz, C-315/02, EU:C:2004:446, t. 53. i 54.).
- 24 U ovom slučaju valja podsjetiti da se Direktivom 2011/7, prenesenom u poljsko pravo Zakonom od 8. ožujka 2013., u njezinu članku 12. stavku 4. propisuje da države članice odlučuju hoće li iz njezina područja primjene isključiti ugovore sklopljene prije 16. ožujka 2013. Kada država članica koristi tu mogućnost u skladu s člankom 13. prvim podstavkom te direktive, Direktiva 2000/35 nastavlja se primjenjivati na ugovore sklopljene prije tog datuma.
- 25 Tu potonju odredbu treba tumačiti na način da države članice mogu iz područja primjene Direktive 2011/7 isključiti kašnjenja u plaćanju u okviru izvršenja ugovora sklopljenog prije 16. ožujka 2013., čak i ako ta kašnjenja u plaćanju uslijede nakon tog datuma (presuda od 1. lipnja 2017., Zarski, C-330/16, EU:C:2017:418, t. 34.).
- 26 Iz elemenata spisa koji su dostavljeni Sudu proizlazi da se u članku 15. Zakona od 8. ožujka 2013. izričito predviđa da poslovne transakcije zaključene prije njegova stupanja na snagu podliježu odredbama koje su do tada primjenjive, uključujući, među ostalim, odredbama Zakona od 12. lipnja 2003. Sud koji je uputio zahtjev s tim u vezi pojašnjava da je ugovor o kojem je riječ u glavnom postupku, s obzirom na to da je sklopljen 9. rujna 2009., obuhvaćen potonjim zakonom kojim je prenesena Direktiva 2000/35.
- 27 Stoga je, uzimajući u obzir sumnje koje je sud koji je uputio zahtjev izrazio u pogledu usklađenosti Zakona od 12. lipnja 2003. s tom direktivom, tumačenje odredbi te direktive potrebno.
- 28 Na postavljeno pitanje valja dakle meritorno odgovoriti.

Meritum

- 29 Svojim prethodnim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti želi znati treba li članak 1. i članak 6. stavak 3. Direktive 2000/35 tumačiti na način da im je protivno nacionalno zakonodavstvo, poput onog o kojem je riječ u glavnom postupku, na temelju kojeg su poslovne transakcije koje se u cijelosti ili djelomično financiraju sredstvima iz strukturnih fondova i Kohezijskog fonda Unije isključene iz prava na naknadu za kašnjenje u plaćanju zajamčenu navedenom direktivom.
- 30 U tom pogledu, kao prvo, valja podsjetiti da se odredbe Direktive 2000/35 na temelju njezina članka 1. primjenjuju „na sva plaćanja [koja se izvršavaju kao naknada za poslovne transakcije]”.
- 31 U skladu s člankom 2. točkom 1. podstavkom 1. te direktive, pojam „[poslovna transakcija]” definiran je kao „transakcija između poduzetnika, odnosno između poduzetnika i javnih tijela koja rezultira isporukom robe ili pružanjem usluga za naknadu”. Tu odredbu treba tumačiti u svjetlu uvodnih izjava 13. i 22. navedene direktive, iz kojih, među ostalim, proizlazi da se, u biti, ista direktiva primjenjuje na sva plaćanja koja se izvršavaju kao naknada za poslovne transakcije, uključujući one između poduzetnika i javnih tijela, osim transakcija s potrošačima i drugih vrsta plaćanja.
- 32 Iz toga slijedi da članak 1. Direktive 2000/35 u vezi s njezinim člankom 2. točkom 1. prvim podstavkom vrlo široko definira područje primjene te direktive. S obzirom na te odredbe, ništa ne upućuje na to da je poslovna transakcija koja se u cijelosti ili djelomično financira iz sredstava strukturnih fondova i Kohezijskog fonda Unije isključena iz tog područja.
- 33 Kao drugo, valja istaknuti da se člankom 6. stavkom 3. Direktive 2000/35 državama članicama doista dopušta da iz područja primjene nacionalnog propisa kojim se prenosi ta direktiva isključe dugove koji su predmet stečajnih postupaka pokrenutih protiv dužnika, ugovore koji su zaključeni prije 8. kolovoza 2002. i potraživanja kamata manja od pet eura. Međutim, kao iznimku od načela utvrđenog u članku 1. Direktive 2000/35, na temelju kojeg se njezine odredbe primjenjuju na sva plaćanja koja se izvršavaju kao naknada za poslovne transakcije, navedeni članak 6. stavak 3. treba usko tumačiti (vidjeti po analogiji presudu od 10. travnja 2014., ACI Adam i dr., C-435/12, EU:C:2014:254, t. 22. i navedenu sudsku praksu).
- 34 Iz prethodno navedenog proizlazi da se, s obzirom na to da se Direktivom 2000/35 prilikom njezina prenošenja u nacionalno pravo nije predvidjelo isključenje poslovnih transakcija koje se u cijelosti ili djelomično financiraju iz sredstava strukturnih fondova i Kohezijskog fonda Unije, navedenoj direktivi protivi nacionalni propis kojim se takvo isključenje nameće.
- 35 Taj zaključak potvrđen je ciljem Direktive 2000/35 kojom se, kao što je to navedeno u uvodnim izjavama 9., 10. i 20., nastoje uskladiti posljedice kašnjenja u plaćanju kako bi im se dao odvrćajući učinak, tako da se na cijelom unutarnjem tržištu poslovne transakcije ne ometaju.
- 36 Isključenje značajnog dijela poslovnih transakcija, odnosno onih koje se u cijelosti ili djelomično financiraju sredstvima iz strukturnih fondova i Kohezijskog fonda Unije, iz prava korištenja mehanizama borbe protiv kašnjenja u plaćanju predviđenih Direktivom 2000/35 nužno bi za posljedicu imalo smanjenje korisnog učinka navedenih mehanizama, uključujući u pogledu transakcija koje bi mogle uključivati subjekte iz različitih država članica.
- 37 U tim okolnostima, u tom kontekstu nije nužno tumačiti članak 18. UFEU-a.
- 38 S obzirom na prethodna razmatranja, na postavljeno pitanje valja odgovoriti da članak 1. i članak 6. stavak 3. Direktive 2000/35 treba tumačiti na način da im se protivi nacionalni propis, poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, na temelju kojeg su poslovne transakcije koje se u cijelosti ili djelomično financiraju sredstvima iz strukturnih fondova i Kohezijskog fonda Unije isključene iz prava na naknadu za kašnjenje u plaćanju predviđenu navedenom direktivom.

Troškovi

- 39 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (deveto vijeće) odlučuje:

Članak 1. i članak 6. stavak 3. Direktive 2000/35/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. lipnja 2000. o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama treba tumačiti na način da im se protivi nacionalno zakonodavstvo, poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, na temelju kojeg su poslovne transakcije koje se u cijelosti ili djelomično financiraju sredstvima iz strukturnih fondova i Kohezijskog fonda Europske unije isključene iz prava na naknadu za kašnjenje u plaćanju predviđenu tom direktivom.

Potpisi